

THỰC TRẠNG NĂNG LỰC TRƯỜNG NHÌN CỦA VẬN ĐỘNG VIÊN CẤP CAO MÔN BẮN SÚNG QUỐC GIA TRONG GIAI ĐOẠN HUẤN LUYỆN CHUYÊN MÔN CHUẨN BỊ THI ĐẤU

TS. Phạm Thị Thanh Hương¹; ThS. Phạm Thị Kim Liên²

Tóm tắt: Bằng phương pháp sử dụng hệ thống test tâm lý thể thao (Test Vienna System) cùng với phương pháp toán học thống kê... nghiên cứu đã xác định được 05 tiêu chí đánh giá năng lực trường nhìn (NLTN) gồm: Trường nhìn trực quan (độ); Góc nhìn trái (độ); Góc nhìn phải (độ); Lệch ngoại vi (%); Cảm nhận mục tiêu (%). Trên cơ sở các tiêu chí đó nghiên cứu tiến hành đánh giá thực trạng NLTN của vận động viên (VĐV) cấp cao môn Bắn súng quốc gia trong giai đoạn huấn luyện chuyên môn chuẩn bị thi đấu.

Từ khóa: Vận động viên cấp cao; môn Bắn súng; NLTN; Giai đoạn huấn luyện chuyên môn...

Summary: Using the Vienna System sports psychology test along with mathematical statistical methods, this research has identified 5 criteria for assessing the visual field competence of high-level national shooting athletes during their specialized training phase. These criteria include: Visual directness (degrees), Left field of view (degrees), Right field of view (degrees), Peripheral deviation (%), and Target perception (%). Based on these criteria, the study conducted an evaluation of the actual visual field competence of national-level shooting athletes during their specialized training phase in preparation for competitions.

Keywords: High-level athletes, shooting sport, visual field competence, specialized training phase.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong công tác nghiên cứu khoa học thể thao, việc sử dụng các thiết bị công nghệ hiện đại sẽ cho kết quả chính xác và khách quan. Đó là cơ sở khoa học đáng tin để đánh giá thực trạng và tìm kiếm các biện pháp nâng cao thành tích tập luyện thi đấu cho VĐV. Cho đến nay, tại Việt Nam đã có một số tác giả nghiên cứu tâm lý thể thao như: Phạm Ngọc Viễn (2006), (2015); Phạm Thị Thanh Hương (2013), (2014), (2017); Trần Tuấn Hiếu (2021). Tuy nhiên nghiên cứu NLTN cho VĐV cấp cao môn Bắn súng của đội tuyển quốc gia thì chưa có tác giả nào nghiên cứu. Vì vậy, nghiên cứu: thực trạng NLTN của VĐV cấp cao môn Bắn súng Quốc gia trong giai đoạn huấn luyện chuyên môn chuẩn bị thi đấu là một việc làm cần thiết.

Thời điểm nghiên cứu: từ tháng 7 đến tháng 9 năm 2021 (VĐV trong giai đoạn huấn luyện chuẩn bị thi đấu) tại Trung tâm huấn luyện thể thao quốc gia, Hà Nội, Việt Nam và Viện Khoa

học Thể thao Việt Nam. Đối tượng nghiên cứu: 31 nữ và 30 nam VĐV cấp cao môn Bắn súng Quốc gia, tuổi từ 22 đến 25.

Quá trình nghiên cứu sử dụng các phương pháp sau: Phân tích và tổng hợp tài liệu; Hệ thống test tâm lý thể thao và toán học thống kê...

Đánh giá NLTN (Test PP-R) là một test trong hệ thống test vienna. Đánh giá NLTN được thiết kế để xác định năng lực thị giác, test này được áp dụng trong tâm lý học thể thao, tâm lý học quản trị nhân sự, tâm lý học hàng không, tâm lý học giao thông... Phương pháp được sử dụng là vận hành thiết bị kỹ thuật số hóa tự động để đo lường chính xác nhận thức của thị giác. Các biến chính: Trường nhìn, độ lệch ngoại vi; Các biến phụ: góc nhìn bên trái, góc nhìn bên phải. Phản ứng với mục tiêu là số lần ấn nút khi tín hiệu quan trọng xuất hiện.

Cách tiến hành: Bài test tiêu chuẩn chứa 84 lần phát tín hiệu, trong số đó, có 28 tín hiệu từ trái và 28 tín hiệu từ bên phải đòi hỏi VĐV phải

có khả năng thị giác nhanh và phản ứng chính xác và do đó được sử dụng để xác định NLTN của VĐV. Bên cạnh đó là 28 tín hiệu không đòi hỏi VĐV phải có phản ứng. Trong quá trình thực hiện test, VĐV phải ngồi đúng vị trí theo quy định. Khoảng cách tối thiểu giữa mắt và thanh cảm biến là 20 centimet và tối đa là 45 centimet tính từ tâm màn hình đến mắt. Thời gian thực hiện test (bao gồm hướng dẫn) 15 phút.

2. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

2.1. Kết quả thực hiện đánh giá NLTN của VĐV cấp cao môn Bắn súng của đội tuyển quốc gia Việt Nam trong giai đoạn huấn luyện chuyên môn chuẩn bị thi đấu

Xác định NLTN cho VĐV Bắn súng của đội tuyển quốc gia Việt Nam ở thời điểm huấn luyện chuyên môn chuẩn bị thi đấu qua kết quả thực hiện đánh giá NLTN trong hệ thống test vienna.

Kết quả được trình bày ở bảng 1.

Qua bảng 1 cho thấy: Trường nhìn của nam tốt hơn so với trường nhìn của nữ. Giá trị khác biệt của t quan sát có ý nghĩa thống kê ($t > 0.36$). Nhìn chung, trường nhìn của nữ và nam VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia rất tốt. Cụ thể:

Nữ: trường nhìn trực quan trung bình là 164.240; Góc nhìn trái trung bình là 84.250; Góc nhìn phải trung bình là 79.980; Độ lệch ngoại vi là 90.97%, trong đó có 01 nữ VĐV đạt 100%; Cảm nhận không chính xác trung bình của nữ là 20.95%.

Nam: trường nhìn trực quan trung bình là 165.39; Góc nhìn trái trung bình là 87.040; Góc nhìn phải trung bình là 78.660; Lệch ngoại vi trung bình 97.65%, trong đó có 08 nam VĐV đạt 100%; Cảm nhận không chính xác trung bình của nam là 11%.

Bảng 1. Kết quả thực hiện đánh giá NLTN của VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia

Tiêu chí	Nữ VĐV Bắn súng (n=31)		Nam VĐV Bắn súng (n=30)		t_1
	\bar{x}	δ	\bar{x}	δ	
Trường trực quan (độ)	164.24	15.71	165.39	15.89	0.656
Góc nhìn trái (độ)	84.25	9.14	87.04	8.79	2,110
Góc nhìn phải (độ)	79.98	7.40	78.66	8.38	1,070
Lệch ngoại vi (%)	90.97	9.61	97.65	5.70	5,378
Không chính xác (%)	20.95	2.62	11.00	1.51	15,409

Bảng 2. Phân loại NLTN cho nữ VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia (n=31, tuổi ≥ 22)

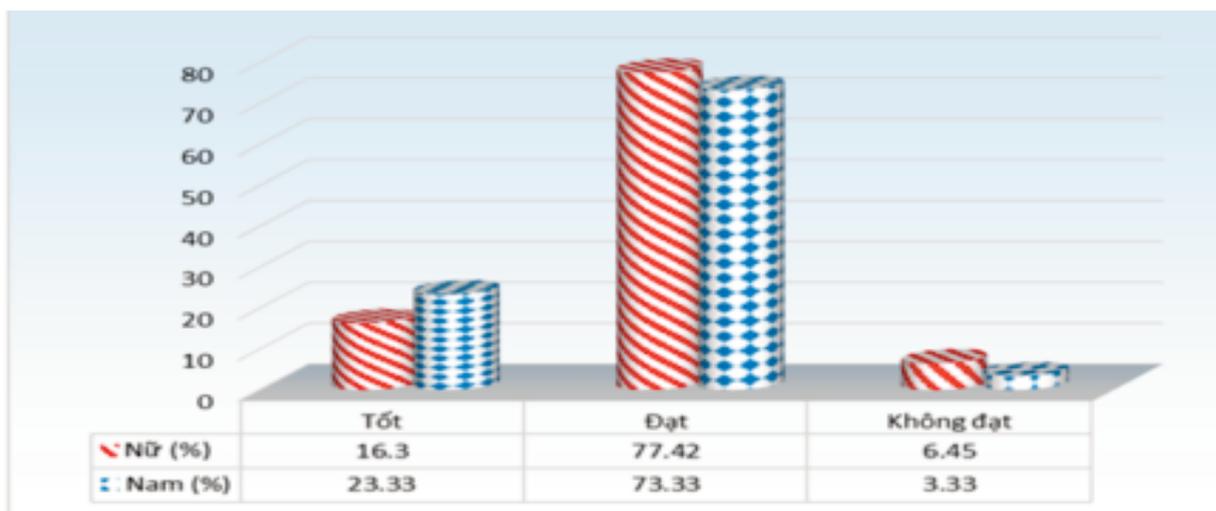
Tiêu chí	Thang điểm phân loại cho nữ VĐV Bắn súng tuổi ≥ 22									
	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Trường trực quan (độ)	204	196	188	180	172	164	156	149	141	133
Góc nhìn trái (độ)	107	103	98	93	89	84	80	75	71	66
Góc nhìn phải (độ)	98	95	91	87	84	80	76	73	69	65
Lệch ngoại vi (%)	115	110	105	101	96	91	86	81	77	72
Cảm nhận mục tiêu không chính xác (%)	16	17	18	20	21	22	24	25	26	28

Bảng 3. Phân loại NLTN cho nam VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia, (n=30, tuổi ≥22)

Tiêu chí	Thang điểm phân loại cho nam VĐV Bắn súng tuổi ≥22									
	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Trường trực quan (độ)	205	197	189	181	173	165	157	150	142	134
Góc nhìn trái (độ)	109	105	100	96	91	87	83	78	74	69
Góc nhìn phải (độ)	100	95	91	87	83	79	74	70	66	62
Lệch ngoại vi (%)	112	109	106	103	101	98	95	92	89	86
Cảm nhận mục tiêu không chính xác (%)	8	9	9.5	10	11	12	13	13.5	14	15

Bảng 4. Xếp loại NLTN cho VĐV cấp cao môn Bắn súng

Xếp loại	Nữ (n=31)		Nam (n=30)	
	m_i	%	m_i	%
Tốt	5	16.13	7	23.33
Đạt	24	77.42	22	73.33
Không đạt	2	6.45	1	3.33

Biểu đồ 1. Thực trạng NLTN của VĐV cấp cao môn Bắn súng đội tuyển quốc gia Việt Nam

2.2. Xây dựng bảng điểm phân loại NLTN cho VĐV cấp cao môn Bắn súng Quốc gia

Trên cơ sở kết quả thực hiện test trường nhìn của VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia, chúng tôi tiến hành xây dựng bảng điểm phân loại NLTN cho VĐV cấp cao môn Bắn súng của đội tuyển quốc gia Việt Nam. Kết quả được trình bày ở bảng 2 và bảng 3.

2.3. Thực trạng NLTN của VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia trong giai đoạn huấn luyện

chuyên môn chuẩn bị thi đấu

Nghiên cứu tiến hành xếp loại nhằm xác định thực trạng NLTN cho VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia trong giai đoạn huấn luyện chuyên môn chuẩn bị thi đấu. Kết quả được trình bày tại bảng 4 và biểu đồ 1.

Qua bảng 4 cho thấy: Xếp loại tốt, nữ có 16.13% và nam có 23.33%; xếp loại đạt, nữ có 77.42% và nam có 73.33%; xếp loại không đạt, nữ có 6.45% và nam có 3.33%.

3. KẾT LUẬN

Thông qua nghiên cứu đã xác định được 05 tiêu chí đánh giá NLTN cho VĐV cấp cao môn Bắn súng Quốc gia là: 1/. Trường trực quan (độ); 2/. Góc nhìn trái (độ); 3/. Góc nhìn phải (độ); 4/. Lệch ngoại vi (%); 5/. Cảm nhận mục tiêu không chính xác (%).

Thông qua nghiên cứu đánh giá thực trạng NLTN cho VĐV cấp cao, môn Bắn súng của đội tuyển quốc gia Việt Nam cho thấy: Xếp loại tốt nam có tỉ lệ cao hơn so với nữ. Xếp loại đạt nữ có tỉ lệ cao hơn so với nam. Nam có cảm nhận chính xác hơn so với nữ. Còn VĐV ở mức xếp loại không đạt (nữ 6.45% và nam 3.33%). Nhìn chung, VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia có NLTN tốt hơn đáng kể so với người bình thường.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dương Nghiệp Chí, *Đo lường thể thao*, Nxb TĐTT, Hà Nội, 2004.

2. Phạm Thị Thanh Hương, “*Stress trong thể thao*”, Luận án tiến sĩ tâm lý học, Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam, 2015.

3. Đặng Thị Hồng Nhung, *Ứng dụng hệ thống các giải pháp khoa học trong đào tạo VĐV cấp cao môn Taekwondo và Karate-do*, Đề tài khoa học cấp Bộ, Bộ văn hóa Thể thao và Du lịch, 2015.

4. Phạm Ngọc Viễn, Phạm Thị Thanh Hương, *Stress trong hoạt động thể thao*, Nxb TĐTT, Hà Nội, 2011.

5. Phạm Ngọc Viễn, Phạm Thị Thanh Hương, *Tâm lý VĐV thể thao*, Nxb TĐTT, Hà Nội, 2014.

6. Phạm Ngọc Viễn, Lê Văn Xem, Mai Văn Muôn, Nguyễn Thanh Nữ, *Tâm lý học thể dục thể thao*, nhà xuất bản Thể dục thể thao, Hà Nội, 1991.

Nguồn bài báo: Bài báo được trích từ kết quả nhiệm vụ thường xuyên - Viện Khoa học Thể thao Việt Nam, tên nhiệm vụ: “*Ứng dụng hệ thống test tâm lý thể thao (test Vienna System) đánh giá và khắc phục trạng thái tâm lý VĐV cấp cao môn Bắn súng*”, chủ nhiệm: TS. Phạm Thị Thanh Hương, năm 2021.

Ngày nhận bài: 26/8/2023; **Ngày duyệt đăng:** 20/9/2023.

Ảnh minh họa (Nguồn: Internet)